

"Vděčně vzpomínáme, jak někteří z nich statečně vzdorovali a nesli kůži na trh," říká Jiří Tichota

20.10.2016

✘ Nejstarší folková skupina Spirituál kvintet zahraje 28. října v kostele Nejsvětějšího Srdce Páně v rámci akce Modlitba pro domov, v komponovaném pořadu s hosty a přímém přenosu České televize. Pravý důvod k tomu vyzpovídat vedoucího souboru Jiřího Tichotu, zakládajícího člena tohoto legendárního souboru.

Pohybujete se 55 let na hudební scéně. To se povede jen několika vyvoleným, kteří nepostrádají pořádnou dávku nadšení ze své práce.

Nadšení má být z hudby cítit vždy, bez složitých receptů. My kolem ní to můžeme jen pokazit. Pokud máte dojem, že to není případ Spirituál kvintetu, máme radost, protože nás provozování hudby pořád těší.

I po tolika letech jste kapela, která nežije jen z reedic alb nebo výběrů, ale stále hledáte nové směry. Odkud berete nové podněty?

Popravdě teď, kolem našich pětapadesátin, jsme si zásluhou Supraphonu trochu zahýřili i reedicemi, ale už snad před 30 lety jsme na podobnou otázku odpověděli, že ať sáhnete v historii, kam chcete, od středověku po současnost, je všude tolik pěkných písniček, že stačí houbařit. Současná sestava kvintetu má navíc ve svých řadách hned několik šikovných autorů a za ty snad mohu vyhýbavě odpovědět: Jo, inspirace, to je mysterium. Ale návod zase žádný!

Jak postupujete během skládání nových písniček? Vyberete původní spirituál, který podle vlastních možností postupně aranžéřsky upravíte?

To jsou dvě věci: buď někdo z nás novou písničku skutečně vymyslí - komplet, nebo text k ní někdo další - nebo pracujeme s tradicí, které citujeme víceméně věrně, nebo pozměňujeme, rozšiřujeme, ale někdy i zjednodušujeme a skoro vždy opatřujeme českými texty, a to zase buď zachovávajícími původní námět, nebo zcela nezávislymi. To bývala zejména za totality zajímavá hra, protože i velmi snaživí soudruzi mohli těžko zjišťovat, jestli nějaký spirituál skutečně vyzývá k tomu, abychom stáli za svou pravdou, nebo doporučuje očistit tělo i duši ve vodách Jordánu.

Kdysi hledalo publikum ve vašich písních skryté významy. Dá se říct, že to byla kdysi šifrovaná provokace proti komunistům?

Někdy ani ne moc šifrovaná.

Hrozilo někdy, že Spirituál kvintet nebude smět hrát?

Spirituál kvintet měl celkem osm oficiálně udělených zákazů činnosti - dva celostátní půlroční, ostatní v jednotlivých krajích, navíc některé nesdělené, probíhající nátlakem na pořadatele. Vděčně vzpomínáme, jak někteří z nich statečně vzdorovali a nesli kůži na trh. Bylo nám na poslední chvíli znemožněno vyjet na

festival do Dánska, které již mělo na nás kontrakt s Pragokonzertem a byli jsme na plakátech, tím, že Zdeněk odebrali služební pas, protože já odmítl podepsat spolupráci. Po listopadu jsem díky přítelkyni mohl nahlédnout do šuplíků archivu ČSL rozhlasu, kde u většiny našich nahrávek bylo razítko „Vysílání nedoporučeno“.

Po sametové revoluci se vám podařilo něco výjimečného - zahráli jste si dohromady s Georgem Bushem a Václavem Havlem. Něco takového je pro českou kapelu v dnešní době takřka nemyslitelné, dostat se do blízkosti amerického prezidenta. Jak na to vzpomínáte?

No nejde jen o blízkost! S kolika kapelami ve světě zpívali dva presidenti! Vzpomíná Zdeněk, Dušan a já – utíká to, ale samozřejmě vzpomínáme často. To, co nám připadá neuvěřitelné, je fakt, že nikde v archivu ČT není obrazový záznam toho zpívání. Jen před a po. Myslím, že nějaký přítelíček stříhal.

Mnoho muzikantů dodnes bájí o době 90. let, jako o době volnosti a jisté anarchii v hudebním myšlení. Jak ji prožil Spirituál kvintet?

Pokud jde o mne, nepovažuji činnost kvintetu za nic světoborného. Je to jen využívání milosti těšit sebe a pokud možno i další zájemce činností, která nás naplňuje. Nenárokuji si proto žádné opečovávání, zvláštní výhody a vděčnost. Šedesátá, sedmdesátá, osmdesátá, devadesátá atd. až současná léta беру a to vděčně.

Hrajete snad všechny možné folkové styly - od renesančních skladeb přes moravské lidovky až po gospely a spirituály. Existuje ještě nějaká pomyslná hranice, kterou jste hudebně nepřekročili, ale chystáte se na ni?

No, jak viděli návštěvníci pěti jubilejních Luceren, „děláme“ teď i do oper. Ale jsou i obory, kam se hudebně určitě nechystáme: na spartakiády a volební tribuny.

Na jaké období Spirituálu vzpomínáte nejraději, na které byste chtěli spíše zapomenout?

Nemůže být v množném čísle! Mohu mluvit jen za sebe. Nejraději vzpomínám na posledních šestapadesát let kvintetu a nejraději bych zapomenul na období, kdy už Spirituál kvintet bude mít gramaticky jen minulý čas.

Nenapadlo vás udělat pár comebackových vystoupení s bratry Nedvědy? Nebo přímo vzkřísit Brontosaurusy?

Společných vystoupení už bylo mnoho, ale kříšení Brontosaurů není přeci na nás. To nás také mnohokrát napadlo, že by bylo prima vzkřísit The Weavers, Kingstown Trio, Peter Paul and Mary, Beatles, Podskalskou Filharmonii apod. Ale co víme, třeba jednou někde zase spustí...Jen být u toho!

Jaká vás čeká nejbližší budoucnost?

No přeci těch dalších šestapadesát let! Stále koncertujeme a těšíme se na své publikum. U vás na Praze 3 je nejbližší koncert v rámci slavnosti 28. října v přímém přenosu České televize a pořadu Modlitba za domov. Přijďte.

Jiří Tichota (nar. 1937), muzikolog, textař, loutnista, zpěvák, textař a muzikant patří k původní sestavě Spirituál kvintetu, který spoluzaložil v roce 1960. Pochází z muzikantské rodiny, jeho pradědeček Antonín Liehmann byl prvním učitelem hudby Antonína Dvořáka. Po maturitě na jedenáctiletce začal studovat chemii na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze. Nicméně hrál vážnou hudbu především na kytaru.

Teprve až po vojenské prezenční službě začal studovat hudební vědu systematicky. Studium na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy ukončil v roce 1965. Doktorát v roce 1968 (PhDr.) obhájil svojí disertační prací Intabulace písní a vokálních skladeb v pražských loutnových tabulaturách 17. století. Na muzikologické katedře tamtéž pak působil od roku 1963 až do poloviny 80. let 20. století. Od té doby se věnuje především své profesionální činnosti ve Spirituál kvintetu.

Text: Martin Hošna